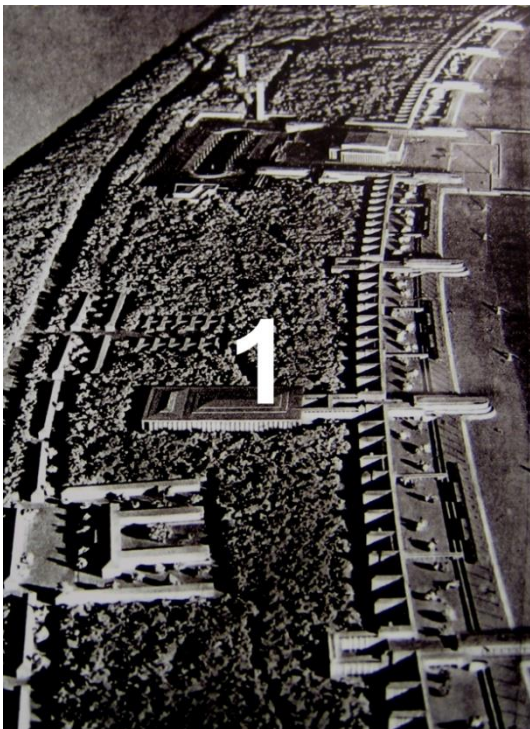

Tavla 1 | KdF (Kraft durch Freude) badorten Prora

Arkitekturen under det "Tredje riket" kallades "Baukunst" ("byggkonst") och införlivade estetiska element i politiken. "Seebad der Zwanzigtausend" (Badorten för Tjugo Tusen) var en av de få stora planer som faktiskt genomfördes till stor del. Byggandet av Prora var främst stilistiskt förankrat i funktionalismen från Weimar-eran men hämtade även inspiration från andra arkitektoniska stilar. Badorten bidrog till den falska prakt som präglade det "Tredje riket" och var avsedd att tjäna som ett exempel på regimen ansträngningar för arbetarnas välgång. Uppgiften att förverkliga detta projekt och samtidigt vinna befolkningens stöd för den nazistiska ideologin och förbereda dem för det planerade kriget överlämnades till den nazistiska arbetsorganisationen "Deutsche Arbeitsfront" (Tyska Arbetsfronten) och dess organisation "Kraft durch Freude" (Styrka genom Glädje). Den nazistiska socialpolitiken, som erbjöd arbetarna gemensamma illusioner istället för sociala förmåner, lyckades etablera sig och stabilisera regimen genom omfattande propaganda. Målet att skapa en "folkets gemenskap" som skulle kunna stå emot "livets stormar", som Hitler föreställde sig, förföljdes med alla medel. Byggnaderna i Prora är ett betydelsefullt vittnesmål om denna politik och, i den meningen, ett unikt dokument över tysk historia.

1. Ett foto av modellen designad av Clemens Klotz, inklusive festhallen av Erich zu Putlitz Arbeitertum, 1939

Tavla 2 | Ön Rügen under Nationalsocialismen

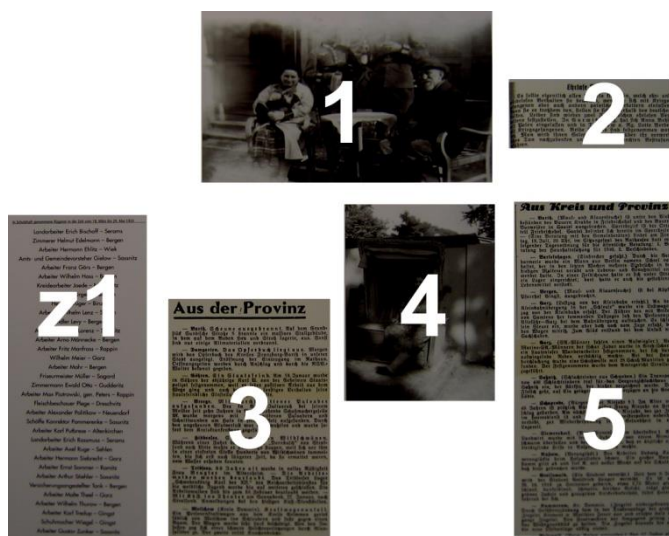
Ön Rügen karakteriseras främst av sitt isolerade läge och jordbruk. De första små industriella centra skapades på grund av kalkbrytningen. Sedan 1800-talet blev badverksamheten allt viktigare för ekonomin. Inflationen och framför allt den agrara krisen under Weimarrepubliken ställde jordbruket inför stora problem. Nationalsocialisterna möttes med godkännande från befolkningen på Rügen. I valet i november 1932 fick NSDAP 41% av rösterna - "rikets" genomsnitt var bara 33%. Även om ön Rügen inte var en starkhållplats för nationalsocialismen, etablerades ändå makt- och administrativa strukturer. Den specifika nationalsocialistiska ideologin förstärktes av engagerade nazistaktivister. Trots de lätthanterliga strukturerna för befolkningen och platsen etablerades former av opposition och motstånd. Ön spelade en viktig roll som en strategisk utgångspunkt för kontrollen av Östersjön och för regimen förberedelser för kriget. Under kriget fungerade Rügen och särskilt hamnen Saßnitz som bas för förnödenheter (logistikbas) för de nordöstra fronterna och de ockuperade områdena.

1. Affisch för en semesterort vid Sellin, 1937.

Tavla 3 | Politisk förföljelse

Fiendskap mellan anhängare av NSDAP och republikanska vänstermedborgare fanns redan på Rügen under de sista åren av Weimarrepubliken. Under loppet av dessa fiendtligheter förlorade Hitler-Jugend-pojken Mallon sitt liv och skulle senare hyllas som ett "Offer för Rörelsen". Distriktsadministratören för Rügen informerade regelbundet regionens administrativa president i Stettin om situationen på ön. Den 18 mars 1933 meddelade han att 19 rügenska invånare var i "skyddande förvar" i nio dagar. Vid slutet av denna första våg av arresteringar den 29 maj hade antalet ökat till 34 personer. Senare bildades motståndsgupper i Altenkirchen och Wiek på Wittow, samt i Saßnitz. Dessa grupper försökte främst lindra ödet för utländska tvångsarbetare. Under risk för personlig fara räddade den antinazistiska Charlotte Schimmelpfennig från Saßnitz sovjetiska krigsfångar genom att smugla dem genom kontrollpunkterna till färjan till Sverige. Hon gav även skydd åt judar i sitt hem och togs temporärt i "skyddande förvar".

1. En modig kvinna som motstod regimen - Charlotte Schimmelpfennig, 1944
Arkiv Dokumentationscenter Prora
2. Vänskap och relationer med utlänningar är strängt förbjudna och kommer att bestraffas hårt. Utlänningar kommer att straffas med dödsstraff. Stralsunder Tageblatt, 14 mars 1940
3. Pressrapport om en agitator i Garz "Vänskap och kärleksaffärer gentemot utlänningar är strängt förbjudna och kommer att bestraffas hårt. Utlänningar kommer att få maximalt straff - dödsstraffet." Stralsunder Tageblatt, 14 juli 1940

4. Pressrapporterna "från provinsen" om en statsfiende. Lotte Schimmelpfennig och Charlotte Schimmelpfennig, cirka 1965 Arkiv Dokumentationscenter Prora
5. Pressmeddelande om en "agitator" i Garz Stralsunder Tageblatt, 18 juli 1940

z1 Lokalbefolkning från Rügen under "skyddshäkte" mellan 18 mars och 29 maj 1933. Jordbruksarbetare Erich Bischoff - Serams Snickare Helmut Edelmann - Bergen Arbetare Hermann Ehrlitz - Wiek Borgmästare Gielow - Sassnitz Arbetare Franz Görs - Bergen Arbetare Wilhelm Hass - Bergen Kritarbetare Jaede - Neddesitz Arbetare Otto Jürgens - Bergen Hertha Krüger - Binz Arbetare Wilhelm Lenz - Sehlen Köpman Levy - Bergen Arbetare Wilhelm Lorenz - Sassnitz Arbetare Arno Männecke - Bergen Arbetare Fritz Manfrass - Rappin Wilhelm Meier - Garz Arbetare Mohr - Bergen Frisör Müller - Sagard Snickare Ewald Otto - Gudderitz Arbetare Max Piotrowski, kallad Peters - Rappin Köttinspektör Plege - Dreschwitz Arbetare Alexander Politikow - Neuendorf Jurymedlem Konrektor Pommerenke - Sassnitz Arbetare Karl Putbrese - Altenkirchen Jordbruksarbetare Erich Rassmuss - Serams Arbetare Axel Ruge - Sehlen Arbetare Hermann Siebrecht - Garz Arbetare Ernst Sommer - Ramitz Arbetare Arthur Stiehler - Sassnitz Försäljare Tank - Bergen Arbetare Malte Theel - Garz Arbetare Wilhelm Thurow - Bergen Arbetare Karl Tredup - Gingst Skomakare Wiegel - Gingst Arbetare Gustav Zunker - Sassnitz

Der Rügäner, 23 september 1938

Tavla 4 | Tvångsarbetare på ön Rügen

Precis som i resten av Tyskland ökade antalet tvångsarbetare på Rügen ständigt sedan krigets början. Tvångsarbetarna användes inte bara inom jordbruk utan även i kalkfabriker, hotell och restauranger, butiker och verkstäder. De kom huvudsakligen från Tjeckoslovakien, Polen, Ryssland, Ukraina, Lettland, Litauen och Frankrike. För många av tvångsarbetarna var den tvångsevakuering från deras hemländer en traumatisk upplevelse, och de fick ofta inte möjlighet att ta farväl av sina familjer. I många fall samlades människorna i läger där hunger och fysisk misshandel stod på dagordningen. Transporten till Tyskland skedde vanligtvis med tåg i barrikaderade boskapsvagnar. Resorna avslutades tillfälligt i Stralsund eller Bergen på Rügen. Mot en avgift fördelades människorna bland invånarna på Rügen och fördes till sina arbetsplatser. Vissa tvångsarbetare hade svåra förhållanden på Rügen, medan det för andra var "lättare", beroende på de människor de arbetade för. Många tvångsarbetare arbetade mycket hårt, ofta från tidig morgon till sent på natten. Det fanns ingen fritid. Endast söndag - om det inte fanns något brådskande arbete att göra - var en helgdag. Boendet var enkelt inrett, och inte alla var uppvärmda. Många tidigare tvångsarbetare beklagar att de aldrig fick några nya kläder under alla dessa år. De var tvungna att klara sig med det de hade på sig, och tvål var också sällsynt. I de flesta fall var kosten inte bra, men åtminstone inom jordbruket svält inte människor. Kontakt med tyska medborgare var strängt förbjuden. Kollektiv bestraffning infördes. Den högre tjänstemannen Schuh från Altenkirchen utmärker sig som ett exempel på särskilt barbariskt beteende. När tvångsarbetare påstås ha begått ett brott, kallades han av markägarna och misshandlade människorna med brutal våld. Kärleksaffärer och relationer mellan tvångsarbetare och tyskar var extremt farliga för båda parter. Tyskar riskerade fängelse och offentlig förödmjukelse. Tvångsarbetare riskerade avrättning medan andra tvångsarbetare tvingades att titta på.

1. Zofia Wojtiuk var en tvångsarbetare som arbetade som kammartjänare och barnflicka, omkring 1944. Arkivdokumentationscenter Prora
2. Zofia Wojtiuk 2003, född 1924 i Brado Itzeckie, tvångsarbetare på Hotel Wikingerhof i Binz. År 1942 fick Zofia Wojtiuk en inbjudan från arbetsförmedlingen i Radom. Därifrån skickades hon som tvångsarbetare till Tyskland. Hennes framtida arbetsgivare valde ut henne från registret på arbetsförmedlingen och följde med henne till hennes arbetsplats i Binz. Under sommarsäsongen arbetade hon som kammartjänare och i köket på Wikingerhof Hotel. På hotellet arbetade hon från kl. 6 på morgonen till kl. 9 på kvällen. På vintern arbetade hon för samma familj som barnflicka i Berlin. Hon hade en god relation med sin familj. Zofia Wojtiuk skulle förbli i Tyskland som tvångsarbetare fram till slutet av april 1945. Arkivdokumentationscenter Prora. Foto: Tilo Trinks
3. Maria Rega som tvångsarbetare i Wostevitz nära Sassnitz, omkring 1944. Arkivdokumentationscenter Prora
4. Maria Rega 2003, född 1923 i Hordyszewo, tvångsarbetare på en gård i Wostevitz, nära Sargard. Området där Maria Rega växte upp (nuvarande Belarus) ockuperades av Röda armén 1939. Redan då tvingades hon arbeta på en träskärningsfabrik. År 1941 ockuperade tyskarna området och hon fortsatte att arbeta på fabriken. År 1943 plockades hon upp från fabriken och fördes till ett samlingsläger nära landsortsstaden Pinsk, där hon knappt fick något att äta. Hon lyckades dock fly, strax efter att hon fördes till ett läger i Östpreussen. Därifrån skickades hon till Bergen på ön Rügen, via Hamburg och Stralsund. På torget framför rådhuset valde bönder ut arbetare. Efter att en bonde beslutade att betala 10 mark för Maria Rega, fördes hon till Wostevitz nära Sargard. Där arbetade hon på gården fram till slutet av maj 1945. Under tiden fick hon inga kläder eller skor, och arbetarna var tvungna att göra kläder av potatissäckar. Arkivdokumentationscenter Prora. Foto: Tilo

Trinks

5. Mieczyslaw Grzesiak, registreringsfoto av den unga tvångsarbetaren, 1944.
Arkivdokumentationscenter Prora
6. Mieczyslaw Grzesiak 2003, född 1929 i Skorzowo, tvångsarbetare på en gård nära Mellnitz. Mieczyslaw Grzesiak var 14 år gammal när han skickades för att arbeta som tvångsarbetare i Tyskland år 1944. Han kom från regionen Wielkopolska. Från ett samlingsläger i Poznan skickades han till Stralsund via Stettin. En bonde från Mellnitz valde honom som arbetskraft. Tillsammans med andra tvångsarbetare från Polen och Ukraina bodde han och arbetade på egendomen. Äldre människor från Mellnitz kan än idag minnas att bonden förbjöd tvångsarbetarna att ha kontakt med stadens invånare. Efter att ha arbetat där i några månader kunde Mieczyslaw Grzesiak "byta" sin son mot en annan pojke. Fadern och sonen kunde åka till Gorzow där hela familjen bodde, vilket var en ganska ovanlig procedur i det nationalsocialistiska Tyskland. Ändå var de tvungna att arbeta som tvångsarbetare fram till krigets slut. Arkivdokumentationscenter Prora. Foto: Tilo Trinks
7. Jan Tandek 2001, född 1916 i Lebork, tvångsarbetare på byggarbetsplatsen Prora och på en bondgård i Lubkow. Jan Tandek kom som krigsfånge till Tyskland i november 1939. Han skickades först till Prora för att arbeta med byggandet av badorten, där han utförde jordarbeten och arbetade med hästar. Jan Tandek njuter inte av att prata om sina upplevelser. Han säger huvudsakligen att försörjningen var mycket dålig. Människorna bodde i baracker. På våren 1940 blev han överförd till en bondgård i Lubkow, där han arbetade som tvångsarbetare fram till 1945. Där träffade han sin blivande fru Irena, som också var tvångsarbetare. Det nationalsocialistiska Tyskland reglerade förhållandena mellan tyskar och utländska tvångsarbetare. Därför ägde inte måltider där tvångsarbetarna och familjen skulle sitta och äta tillsammans rum. Idag är Tandeks och familjen från Lubkow vänner.
Arkivdokumentationscenter Prora
8. Stadens råds bekräftelse av registreringen i vägkartan för Sassnitz.
Arkivdokumentationscenter Prora
9. Bekräftelsebrev om att Zygmunt Nawrocki får arbeta som tvångsarbetare på Rügen.
Arkivdokumentationscenter Prora
10. Zygmunt Nawrocki 2003, född 1928 i Krzywosadz, tvångsarbetare i Berglase, jordbruk. Efter att ha upptäckt att Zygmunt Nawrocki hemligen gick i skolan (vilket var förbjudet under tysk ockupation) beordrades hans föräldrar att skicka sin son till ett arbetsläger i Tyskland. Pojken skulle vara gömd i några månader tills han till slut anmälde sig till gemenskapens samlingspunkt. Efter att ha vistats i ett samlingsläger i Wlocawek, där han utsattes för fysisk misshandel och led av hunger, skickades den 14-årige Zygmunt till Stralsund och transporterades sedan till ön Rügen. Zygmunt Nawrocki valdes ut av en

bonde för att arbeta på hans mark nära Beglase/Samtens. Där arbetade han tills han befriades 1945.

Arkivdokumentationscenter Prora. Foto: Tilo Trink.

11. Eugenia Waszak (sett till vänster på bilden) tillsammans med andra tvångsarbetare i Sassnitz, omkring 1943. Arkivdokumentationscenter Prora

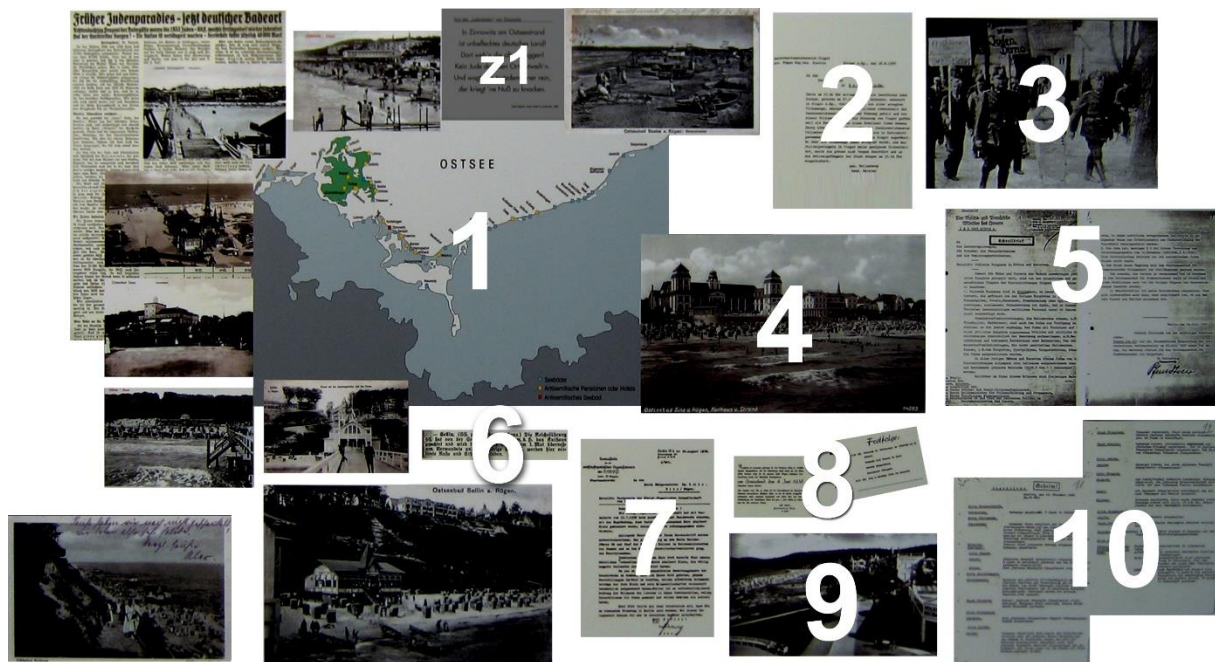
12. Eugenia Waszak 2002, född 1923 i Bydgoszcz, tvångsarbetare på Vienna Café i Sassnitz. Eugenia Waszak deporterades från sin hemstad Bydgoszcz och fördes till Tyskland 1942. Efter att ha fått en inbjudan från arbetsförmedlingen i sin stad blev hon genast bortförd i en transport, utan att kunna ta farväl av sina föräldrar. Hon kom till Sassnitz via Stettin, där hon arbetade på ett kafé, i köket och buffén på Vienna Café. Hennes arbetsdagar sträckte sig från tidig morgon till sent på kvällen. Hon fick inte gå ut i staden själv, och all kontakt med invånarna var förbjuden. Trots detta träffade den unga Eugenia en ung man och båda kände starkt för varandra. Men denna kärlek kunde inte utvecklas av rädsla för bestraffning. Fram till hennes frisläppande 1945 stannade hon i Sassnitz.

Arkivdokumentationscenter Prora. Foto: Tilo Trink.

Tavla 5 | Antisemitism

Den första tyska badorten Heiligendamm nära Doberan och badorten i Putbus/Lauterbach som byggdes strax därefter var reserverade för adeln och överklassen. Detta förändrades under den sista tredjedelen av 1800-talet, när borgarklassen hade råd att resa till badorterna. Fiskebyar längs kusten utvecklades till blomstrande badorter. Samtidigt började former av antisemitism etableras där. Fenomenet antisemitism i badorter var övervägande initierat av gästerna: I början av 1900-talet kunde man i nästan varje omklädningsrum för herrarnas bad i Sellin läsa: "Sellin, håll dig fri från judar!" För att binda gästerna till sina platser spärrade vissa badorters administrationer och hotellägare av för judar. 1922 gick Vitte på Hiddensee ut med kampanjen "Inget lyxkurort, fritt från judar". Å andra sidan ansågs platserna Binz och Heringsdorf vara "Judenbäder" (judiska badorter). Efter att ha kommit till makten trakasserade lokala partiaktivister judar på ön. Anna Grosse kallades "Judendirne" (en judisk hora) och kördes genom Ginst till Bergen. Många judar lämnade Tyskland för Sverige med Saßnitz-färjan. Lazar Lemo, arrendatorn för en kalkfabrik nära Saßnitz, och hans hustru stannade kvar på ön trots trakasserier och fientligheter, inhysta av Charlotte Schimmelpfennig. Under "Reichspogromnacht" drogs hon och det judiska paret ut från sin lägenhet av förklädda SA-män. Mannen tvingades sätta på sig ett skylt där det stod "Jag är en rasjud". Efteråt togs han i skyddshäkte. Det judiska paret Lemo lyckades fly till USA 1939. Efter att ha brunnit ner 1890 återinvigdes spa-hotellet i Binz 1908. Den ekonomiska krisen och inflationen tvingade samhället att sälja den glamorösa byggnaden och det intilliggande hotellet "Kaiserhof" till en grupp investerare kring den ungerska juden Adalbert (Bela) Kaba-Klein, som drev huset från den tiden. Efter 1933 försökte de lokala partiaktivisterna, främst borgmästaren i Binz, Paul Heide, och NSDAP-distriktspräst, Martens, att "entjudaisera" spa-hotellet och hotellet "Kaiserhof". Kaba-Klein motstod framgångsrikt detta tryck under många år. Den juridiska striden pågick fram till 1941. Trots detta tillkännagavs "Aryaniseringen" av spa-hotellet och hotellet "Kaiserhof" 1938.

1. "Bad och gästhus som vi inte skulle rekommendera till våra vänner". Antisemitism och badorter Arkivdokumentationscenter Prora
2. Rapport från gendarmeriet adresserad till distriktsadministratören, angående gripandet av Anna Grosse, augusti 1935 Der Rügäner den 23 september 1998
3. Den 16 augusti 1935 eskorterade polisen Anna Grosse genom Gingst och Bergen till polisstationen. Följande folkmassa behandlade henne fientligt genom skyltar som påstod att hon var en "Judehora". Der Rügäner den 23 september 1998
4. Baden i Binz Arkivdokumentationscenter Prora
5. Rasmässiga rädslor ställs mot kommersiella intressen. Även om judar inte var önskade, var pengarna de spenderade något som folk inte ville kompromissa om. Nyhet och rikets inrikesministerium, 24 juli, om judiska bad- och spagäster. Bundesarkivet Berlin
6. Spahotellet i Sellin "aryaniserades" och hyrdes sedan ut till SS. Stralsunder Tageblatt från den 8 april 1940
7. Badet i Binz fick stöd från den ungerska ambassaden mot "aryaniseringsprocessen". Ett brev från "Centralbyrån för ekonomiska och politiska organisationer inom NSDAP" till borgmästaren i Binz, 26 augusti 1938. Bundesarkivet Berlin
8. Inbjudan till "Aryanisation" av Spa House i Binz Bundesarkivet Berlin
9. Strandpromenaden i Binz Privat egendom
10. Rapport från distriktschefen i Stettin, 10 november 1938. Bundesarkivet Berlin

z1 En rad från "Judevisa" från Zinnowitz I Zinnowitz, vid Östersjön Ligger fläckfritt tyskt land! Där vajar de gamla flaggorna Och om någon vågar komma, så kommer de att få ett nött att knäcka citat från: Frank Bajohr, Unser Hotel ist judenfrei (Vårt hotell är fritt från judar), 2003

Tavla 6 | "Germansk kult" på Rügen

Under århundraden var ön Rügen bebodd av slaver. Det är inte bara platsernas namn utan även vallar, som den berömda borgen (tempel) Arkona, som påminner om detta faktum. För att använda dessa framstående historiska platser för den germanska kulten dolde man eller om tolkade den slaviska historien. Hertha-slottet tillhörde de största slaviska vallarna och daterades till 1000-talet / 1100-talet. Dess namn härstammar från ett stycke i Tacitus "Germania", där det handlar om Nerthus-kulten på ön. Denna ö associerades traditionellt men felaktigt med ön Rügen. Även megalitiska gravar på Rügen, vars ursprung härstammar från stenåldern, påstods vara grundvalarna för germanska kultbyggnader. Trots massiva protester mot denna tes, uppfördes en ny byggnad i Bergen baserad på ovetenskapliga rekonstruktioner med modell av en "germansk kultbyggnad". Denna konstruktion fungerade som ett "Reichsjugendehrenmal" (Rikets ungdomsminnesmärke) där "Hitlerpojken" Mallon begravdes och dyrkades som en "rörelsemartyr".

1. År 1936 byggdes en kultplats till ära för Hitlerjugend-medlemmen Mallon i Bergen. Den arkitektoniska utformningen orienterade sig efter det obefogade rekonstruktionsförsöket av "germanska klanhus från stenåldern".

Stralsunder Tageblatt, 18 februari 1936

2. Morgonfirande för deltagarna vid "Führer Conference for Hitler Youth 'Hans Mallon'" på Hertha Castle. Här ger de "erkännande av sitt 'blodsbetingade livsvilja'", som det står i tidningsartikeln. Hertha-slottet tillhör de mäktigaste slaviska vallarna och härstammar från 1000-talet / 1100-talet. Namnet härleds från ett stycke i Tacitus "Germania", där han diskuterade om en Nerthus-kult på ön. Traditionellt associeras det med Rügen, men det är fel. Stralsunder Tageblatt, 18 november 1937
3. Natlig NS-mystik, "på blodindränkta heliga marker, inom synhåll för eld, flagga och standar, omgivet av tornens strålar och uppfyllt av ropet: Framåt!"
Stralsunder Tageblatt, 16 oktober 1937
4. Samling av pommerska Hitlerjugend framför Mallon-monumentet under sommaren 1938, i firandet av "Adolf Hitler-marschen". En delegation från Hitlerjugend gick till fots till Nürnberg-rallyt.
Stralsunder Tageblatt, 16/17 juli 1938

Tavla 7 | Militarisering och planer på koncentrationsläger

På grund av sin position i Östersjön var ön Rügen en viktig bas för nationalsocialisterna under kriget. Från mitten av 1930-talet utvecklades den militära infrastrukturen. Flygplatsen som redan existerade vid Bug omvandlades till militär flygplats Dranske-Bug. I skogarna nära Tilzow skapades ett ammunitionslager för att fungera som en försörjningsbas. I mars 1936 blev Saßnitz en garnisonsstad, och först etablerades en avdelning av marinartillericoleet här. Ett annat marinärt förband följde, och 1937 byggdes 13:e flottdivisionen och en militärkoloni på denna plats. År 1940 utbildades rekryter i Prora i en polisbataljon. Byggplanen för en marinhamn i Jasmundsbukten från 1853 togs upp igen 1939. Under ledning av Marinhambusbyggnadsmyndigheten startades ett byggprojekt för en hamn för ubåtar och små krigsfartyg. I öst om Glowe planerades en kanalgenombrott som hamningång. För att skydda hamningången byggdes stenmolar. Cirka 800 meter nordost om Königshörn byggdes en stor terminal för ubåtar i Östersjön. 1940, efter att kriget hade börjat, avbröts byggprojekten. År 1933 sökte den politiska polisen i Pommern efter en lämplig plats för ett koncentrationsläger där politiska fångar skulle fängslas. Följande platser övervägdes: Södra delen av Hiddensee, den stora ön (der große Werder) nära Pramort, Greifswalder Oie, Darßer Ort, Ön Film och Zickersches Höft nära Groß Zicker. Kolberger Deep och Bug på Rügen hamnade på kortlistan. Senare förverkligades detta projekt på en liten skala. Strax före regimens fall inrättades ett externt läger för koncentrationslägret Ravensbrück. Det var "Rikets" - konsortium för utnyttjande av sjögräs för folkhälsa och mot bristsjukdomar. Fångar - främst Jehovas vittnen - från olika koncentrationsläger tvingades att arbeta hårt här under mycket svåra förhållanden.

1. En parad för soldaterna i Condor Legion, som skulle strida i spanska inbördeskriget.
Marten Schmidt, Rügens Secret Promontory, 2000
2. Militära positioner på Rügen
Arkiv Dokumentationscenter Prora
3. Upprop vid flygbasen Bug, 1937
Marten Schmidt, Rügens Secret Promontory, 2000
4. Marinen är en turistattraktion - taget från ett Rügen-turistprospekt 1937
Arkiv Dokumentationscenter Prora
5. Rügen blev på grund av det kommande kriget en viktig strategisk position för regimen. Överbefälhavaren för marinen Eckhardt förklarar sin avsikt att bygga en krigshamn i Jasmund Bodden.
Brev från Eckhardt till rikets arbetsminister, 10 maj 1939
Förbundsarkivet Berlin
6. Reinhold Wilczek med familj i Hindenburg / Oberschlesien strax efter sin avskedande 1945. Sedan den 2 april 1935 hade han i följd vistats i koncentrationslägren Lichtenburg, Dachau, Ravensbrück och till sist stannat en månad i Saßnitz.
Selters historiaarkiv för Jehovas vittnen.
7. Militären visar sin närvaro i Saßnitz, 2 september 1937
Stralsunder Tagesblatt, 2 september 1937
8. Marinen i Saßnitz
Stralsunder Tagesblatt, 2 september 1937
9. Manöver, 1939
Rügen Post, 16 augusti 1939
10. Reinhold Wilczeks 'avskedsintyg' från fältkonservatoriet i koncentrationslägret Ravensbrück, 3 maj 1945. På grund av att han var en Jehovas vittne, skickades herr Wilczek till koncentrationslägret i över 10 år. I koncentrationslägret led han av ett brutet näsben och en vrist.
Selters historiaarkiv för Jehovas vittnen.

Tavla 8 | Napola i Putbus

År 1941 omvandlades den traditionella kungliga skolan i Putbus till en elitskola för nationalsocialister. Den nationella politiska utbildningsinstitutionen, kallad Napola, var en gren av NPEA (Nationalpolitische Erziehungsanstalt, nationell-politisk reformatorisk skola) i Berlin-Spandau. SS vapnet var ansvarigt för marknadsföring och finansiering, och var särskilt intresserat av "sekundär" tillväxt för "Führer". Villkoret för antagning var en rasgranskning av SS ras- och bosättningsbyrån, för "allmänt mental och fysisk tillstånd", och det politiska trovärdigheten i föräldrarnas hus. År 1941 undervisades 6 000 elever i riket vid "Napolas". Kursisterna - kallade "Jungmannen" (Unga män) - antogs vid tio års ålder. Bara tre av dessa skolor var avsedda för flickor. Utbildningen bestod av militära ämnen som fältskärmar, skjutning, ridning och motorsport, men även grupputflykter, tältläger och gemensamma fester ingick i programmet. Sloganen var "Tro, Lyd och Kämpa". Lärarna skulle vara reservofficerare och karakteriserades av en ledare personlighet. Initialt hade eleverna fritt val av anställning. Det var först 1944 som Hitler utfärdade ett dekret som beordrade utbildningen av officerarens sekundär tillväxt vid dessa elitskolor. Berörda var unga män födda 1929 och framåt. De första skolåren gick främst med i Wehrmacht efter avslutad skola; senare avgångselever gick till SS vapnet. Utbildningens mål var att skapa en elit som var lojal med nationalsocialismen och "Führer", inte att främja intelligenta och självständiga tänkande personligheter.

1. Napola-elever Klaus Montanus,
Der Putbusser, 1995
2. Ungdomen Klaus Montanus besökte Napola Putbus från 1943 till
1945. Efter kriget studerade han politik i Marburg.
Klaus Montanus, Der Putbusser, 1995
3. Fysisk kondition på Napola
Rügensche Post, 28 februari 1941
4. Upprop för flaggparaden Klaus Montanus,
The Putbusser, 1995
5. Kritisk förfrågan från Himmler till inspektören för NPEA, SS höga
gruppledaren Heißmeyer den 30 juni 1942, angående besöket av
studenterna i Napola Putbus på bekräftelselektionen. I sitt
detaljerade svar förklarade Heißmeyer de övergångsproblem som
skulle övervinnas inom de närmaste två åren.
Förbundsarkivet Berlin

Z1 Utbildningsmål av Hitler "Folkstaten" måste se till att en korrekt utbildning av ungdomen säkras. Detta är det sista beslutet som måste fattas för att bevara överlevnaden av vår ras på denna planet. Hitler, Mein Kampf Förbundsarkivet, Berlin Z2 Utbildningsmål av Hitler Utbildningen bör inte fokusera på att pumpa individerna fulla av kunskap utan på att odla friska kroppar.
Adolf Hitler, Mein Kampf, 197.-201. Edition, München 1936